

УДК 37.091.3:378:355.23:159.94

Наталія МАКОГОНЧУК,
кандидат педагогічних наук,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького, м. Хмельницький

Світлана ШУМОВЕЦЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького, м. Хмельницький

ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

У статті автори звертають увагу на важливість для офіцера-прикордонника належної готовності до соціально-комунікативної взаємодії, так як він виконує завдання професійної діяльності в умовах постійного й безперервного спілкування з іншими людьми. Доведено, що великі можливості для формування готовності офіцера-прикордонника до соціально-комунікативної взаємодії мають гуманітарні дисципліни. Основна увага у статті звертається на потенціал такої навчальної дисципліни, як “Історія України та української культури”. Ця дисципліна, що акумулює досвід попередніх поколінь, допомагає курсантам визначитися із світоглядними орієнтирами, готує до зваженого, конструктивного вирішення суспільних суперечностей та конфліктів. Матеріал цієї дисципліни допомагає майбутнім офіцерам-при-

кордонникам усвідомити та прийняти ідею багатоваріантності історичного розвитку суспільства й різноманіття культур.

Ключові слова: офіцер-прикордонник, соціально-комунікативна взаємодія, історія, діалог, толерантність, професійна діяльність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Професія офіцера-прикордонника належить до соціономічного типу “людина – людина”, що передбачає велику вагу взаємодії між людьми, належного керівництва їхньою діяльністю. Специфіка професійної діяльності офіцерів-прикордонників полягає в тому, що вона відбувається в умовах постійного й безперервного спілкування: офіцери – керівники прикордонних підрозділів – виконують завдання професійної діяльності при взаємодії зі всім персоналом та у тісному контакті з іншими людьми, зокрема з представниками інших правоохоронних органів та органів місцевого самоуправління, жителями прикордоння. Уміння соціально-комунікативної взаємодії необхідні офіцеру-прикордоннику в різних ситуаціях професійної діяльності, особливо це стосується впливу на підлеглих при організації ефективної охорони державного кордону, роботи з місцевим населенням у контексті оперативно-службової діяльності, спілкування з громадянами України та іноземцями у пунктах пропуску через державний кордон. У всіх цих випадках уміння соціально-комунікативної взаємодії забезпечує ефективність усієї професійної діяльності: управління та організації різних видів діяльності прикордонних підрозділів задля ефективної охорони державного кордону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення зазначеної проблеми та на які опирається автор. Окремі аспекти формування готовності майбутніх фахівців до соціально-комунікативної взаємодії досліджували Д. Годлевська, Г. М’ясоїд, Т. Томенко, В. Тернопільська, В. Чернявська та ін. У системі професійної підготовки офіцерів-прикордонників учені розглядали окремі підходи, методи та засоби підготовки до соціально-комунікативної взаємодії засобами іноземної мови. Зокрема, О. Волобуєва вивчала особливості

формування професійно-комунікативної спрямованості у слухачів мовної спеціальності військових навчальних закладів, О. Мисечко – формування вмінь службового спілкування у майбутніх офіцерів-прикордонників, В. Назаренко – психологічні умови розвитку комунікативної компетентності керівників Державної прикордонної служби України та ін. Однак, незважаючи на низку наукових праць, комплексного дослідження особливостей підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до соціально-комунікативної взаємодії на сьогодні немає.

Метою статті є розкриття значення вивчення історії у системі формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до соціально-комунікативної взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Готовність до соціально-комунікативної взаємодії передбачає насамперед уміння налагоджувати з іншими людьми ефективну комунікацію, уміння дотримуватися у своїй поведінці моральних вимог, необхідних для особистого та професійного життя. Для ефективної взаємодії з колегами, а також особами, що перетинають державний кордон у пунктах пропуску, чи жителями прикордоння офіцер-прикордонник повинен знати моральні цінності тієї чи іншої спільноти, особливості встановлення адекватних міжособистісних відносин у різних ситуаціях спілкування та взаємодії з партнерами. Прикордонник повинен уміти будувати й передавати повідомлення, використовувати необхідну тактику поведінки з тією чи іншою комунікативною метою, вибирати засоби й прийоми спілкування, а також здійснювати соціально-психологічне управління спілкуванням у різних комунікативних ситуаціях. Важливе значення має також обізнаність з інформаційними технологіями й критичне ставлення до соціальної інформації, що її розповсюджують засоби масової інформації. Загалом готовність до соціально-комунікативної взаємодії дозволяє офіцеру-прикордоннику відповідно до своїх професійних обов'язків успішно діяти в професійному середовищі й суспільстві.

Окрім того, для того щоб ефективно керувати підлеглими, працювати в команді на загальний результат, вибудувати систему со-

ціальної взаємодії, офіцер-прикордонник повинен знати особливості комунікативних ситуацій та засоби комунікативного впливу, брати участь в обговоренні й прийнятті рішень, уміти продуктивно вирішувати конфлікти, працювати з інформацією, робити зрозумілим зміст своїх висловлювань для інших з метою обміну духовно-моральними цінностями та взаємного духовного збагачення.

Великі можливості для формування офіцера-прикордонника саме з таким інтелектуальним та моральним потенціалом мають гуманітарні дисципліни. Вони звертають увагу насамперед на людину, її роль в історії та суспільстві, на її внутрішню природу. Гуманітарне знання допомагає людині орієнтуватися в світі, в смислах того, що відбувається, тобто дає можливість розуміти своє місце в світі та серед інших людей. Неоціненним є значення гуманітарних дисциплін для формування у майбутніх фахівців ціннісних орієнтацій, налагодження відносин між людьми, між людиною і світом.

У Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького до дисциплін історичного циклу належить “Історія України та української культури”. Матеріал цієї дисципліни допомагає майбутнім офіцерам-прикордонникам усвідомити та прийняти ідею багатоваріантності історичного розвитку суспільства й різноманіття культур. У результаті діалогічної взаємодії між сучасним та майбутнім, як зазначає С. Ганаба, молодь долучається до системи вічних загальнолюдських цінностей, світобачень, норм, які в умовах сучасного буття допомагають побачити нові смисли та значення [1, с. 13]. Історичні дисципліни, зберігаючи досвід попередніх поколінь, допомагають донести культурні ресурси нащадкам. Окрім того, вони формують особистісні якості, впливають на розвиток особистісного світовідчуття, світобачення, світорозуміння, спонукають до пошуку сенсу буття [1, с. 10].

Саме вивчення історії, як зазначає Н. Яковенко, дозволяє визначити “ту модель поведінки людини в суспільстві та в різноманітних колізіях соціального життя, яку суспільство хотіло б бачити від свого громадянина... Те, що ми подаємо в підручнику – ті сценарії, моделі поведінки в кризових і мирних ситуаціях, оті певні суспільні

преференції, є відповіддю на те, якою ми хочемо бачити молоду людину завтра” [9].

Н. Яковенко зазначає, що через модель історії, яку вивчає молодь, пропагується певний суспільний ідеал, зокрема на сьогодні таким ідеалом є досягнення суспільного консенсусу. Формування певного неконфліктного простору історичних пам'ятей, на думку дослідниці, можливе за рахунок акцентів на так званому “позитивному досвіді” минулого. Цей “позитивний досвід” бажано шукати не в здобутках тієї чи іншої держави, а в ліберальних і демократичних цінностях, бо саме їх засвоєння готуватиме молодь до громадянської активності, до пошанування прав і гідності людини та, взагалі, вартості людського життя, до толерантного сприйняття чужих поглядів і т. д. [9].

Історія, акумулюючи досвід попередніх поколінь, допомагає молоді визначитися з світоглядними орієнтирами, готує до зваженого, конструктивного вирішення суспільних суперечностей та конфліктів. Щодо цього О. Удод підкреслює, що саме історія є “найважливішим джерелом оздоровлення моральної атмосфери, духовного піднесення націй, надійною запорукою безпомилкового формування нового психологічного клімату, прогнозування завтрашніх горизонтів, усього того, без чого немислимі справді демократична правова держава, гармонійний розвиток людини, громадянина, особистості” [8, с. 5]. Вивчення історії допомагає визначити відповідну парадигму духовних цінностей, чітку орієнтацію на пріоритети демократії і необхідність толерантного мислення.

При викладанні навчальної дисципліни “Історія України та історії української культури” для формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до соціально-комунікативної взаємодії важливе значення має подання, трактування й оцінка явищ минулого, підбір історичних фактів у межах антропологічного підходу. За такого підходу в центрі уваги перебуває людина як свідомий творець історії, а курсанти мають можливість осягнути події і явища минулого “у всій різноманітності проявів людського буття: “зустрітися” з людиною минулого, проїнятися її турботами, “відчути” її духовно-ціннісний світ, а відтак поглянути на свій сучасний світ іншим поглядом” [1, с. 22].

Так, наприклад, на основі такого підходу слід розглянути особливості висвітлення історії України та бачення українського минулого як історії пригнобленої нації-жертви. Слід проаналізувати “звичайну схему” української історії, за якою українці – це бездержавна нація, позбавлена власної еліти, миролюбна хліборобська маса холопів без військового хисту, перманентно кривджена всіма своїми сусідами. Варто поставити обґрунтовані запитання – як такий “безхребетний” народ зміг не лише втриматися на цій вузловій у геополітичному сенсі території, а й від сторіччя до сторіччя поширював власний життєвий простір за рахунок “войовничих та агресивних” сусідів? Чому ми досі велика нація з усіма шансами на великодержавний успіх, а наші історичні вороги зі степового кордону або канули в Лету, або перетворилися на маргінальні етнографічні релікти? Що забезпечило нам цей історичний успіх – невже миролюбність і нездатність до державотворення й панування? [3].

Важливо звернути увагу курсантів на те, що вже від початків свого історичного буття український (руський) народ постає на сторінках старожитніх літописів та іноземних хронік як народ войовник, що веде безупинну війну на всіх своїх кордонах – готується до походів, організовує оборону своєї країни, організовує військовий потенціал народу. Слід підкреслити, що в основі всіх руських державних утворень періоду Середньовіччя та раннього Нового часу (VI–XVIII ст.) лежало мілітарне начало, а військовий аспект був вирішальним як у зовнішній, так і у внутрішній політиці цих держав [4, с. 7–8]. Постійна загроза з боку, передусім, кочового Степу, диктувала військовий характер усіх без винятку руських еліт. Якщо у віддаленій від степу і відносно спокійній Західній Європі лицарство все більше осідало на землю та перетворювалось із верстви воїнів на стан землевласників, то в Русі (Україні) боротьба з ворожим оточенням була невід’ємною складовою існування і привілейоване становище в суспільстві безпосередньо залежало від виконання військових обов’язків. В українських (руських) державних утвореннях аж до кінця XVIII ст. біля державного керма неодмінно перебували верстви, що мали мілітарне походження і чия військова вправність захистили право нашого народу право на

життя [4, с. 10–13]. За такого підходу курсанти повинні зробити висновок, що саме наполегливість військової еліти і стала вирішальним чинником перемоги України-Русі під козацькими прапорами: зійшли зі сцени історичні супротивники руських військово-політичних еліт у боротьбі на Поле – Перекопська та Ногайські орди, далеко за південь відсунулися кордони все ще грізної Оттоманської Порти. Все були результатом козацької звитяги.

Необхідно також простежити джерела уявлень про українців як воїнів і як “хліборобську масу холопів без військового хисту”, простежити взаємозалежність усіх сфер історичного буття суспільства – політики, економіки, культури. Інформація про українське минуле, без вигадок та ідеологічного замовлення, допоможе краще усвідомити власну позицію щодо тих чи інших подій та зрозуміти, як ставитися до минулого, сьогодні і майбутнього [5, с. 4]. Виховний аспект вивчення історії з переакцентуванням уваги на людину, групи людей – їхні життєві стратегії, уявлення про цінності та мотиви поведінки сприятиме тому, що майбутні офіцери-прикордонники самі зможуть зважити і вирішити, що добре, що погано, а отже – який сценарій власної поведінки обрати у майбутньому особистому та професійному житті.

Окрім того, під час таких обговорень доречно формувати у курсантів уміння чітко формулювати свою точку зору на певні події та явища історії, уміння інтерпретувати історичні джерела, виявляти їх упередженість, зіставляти різні точки зору, що необхідно для життя в плюралістичному і демократичному суспільстві.

Відповідно до засад історичної антропології важливо при характеристиці історичної події враховувати діяльність історичних постатей, їх особистісні якості, духовний світ. Представник комунікативної філософії О. Больнов вважає, що постать з минулого або з майбутнього, історична ідея або подія – це найкращі вихователі, а діалог-зустріч молодого покоління з духовно-історичним світом має великий виховний потенціал, так як вихователем при цьому є вчинки історичних осіб, їх ідеї, погляди та переконання та емоційні переживання учнів пов’язані з ними [7, с. 163]. Філософ підкреслює, що людина зростає лише при зустрічі з велетнями історії, так як екзистенційна істина засвоюється

лише при зустрічі з видатними особистостями минулого, та й сама істина виростає з минулого.

Наприклад, такою особистістю, без зустрічі з якою не можливе становлення майбутнього офіцера-прикордонника, є Єжи Гедройць (1906–2000). Значення його діяльності полягає в тому, що він дав приклад нових, необтяжених історичними образами та підозрами відносин між українцями і поляками. Саме Є. Гедройць запропонував формулу, за яку його дуже не любили і навіть ненавиділи в середовищі польської діаспори. Він сказав в 1952 році, що “для добра Польщі, ми повинні визнати, що Львів є українським містом, а Вільнюс – литовським” [2]. Ще у той час Є. Гедройць бачив майбутню незалежність України, Литви, Польщі, стверджуючи, що “без вільної України не може бути вільної Польщі”.

Важливо звернути увагу курсантів, що за цією гладкою фразою стоїть насправді багатолітня, надзвичайно жорстка дискусія польських еміграційних (і не тільки) еліт, адже в слові “Україна” поляки вбачали тільки втрачені ними “всходні креси” – східні землі, які вважали своїми. Є. Гедройць же “проштовхував” інший дискурс: найважливіше не “креси”, а те, якою буде майбутня, звільнена від комунізму, Польща і як їй будувати відносини з Україною. Саме Є. Гедройць та його журнал “Культура” будували польсько-українське історичне примирення, яке прийшло за багато десятиліть потому, коли в 1997 році президенти України й Польщі підписали такий документ. Загалом необхідно підкреслити, що Є. Гедройць і раніше, і зараз є для нас символом спільноєвропейського єднання української та польської нації, особистістю, яка неймовірно багато зробила для припинення давнього українсько-польського протистояння. Він належить до тих ключових постатей в історії польсько-українських (і ширше – європейських) культурних взаємин, які вирішальною мірою сприяли взаєморозумінню, гуманістичному примиренню та обопільному демократичному збагаченню наших народів.

При розгляді певного історичного періоду важливо розглядати як суспільні процеси, так й індивідуальний, унікальний світ людини. У такому випадку історичне буття набуватиме “людського виміру”.

Слід акцентувати увагу безпосередньо на учасниках подій, їх мріях, сподіваннях, думках, переосмислювали їх із точки зору людських цінностей. У такий спосіб можна вчити майбутніх офіцерів-прикордонників поважати світ інших цінностей та пріоритетів, необхідність визначення системи ціннісних орієнтирів, своєї світоглядної позиції, відповідальності за вчинки та слова.

Для формування належного уявлення курсантів про відносини між людьми та між народами важливо використовувати випадки з минулого, що є прикладом досвіду взаєморозуміння, співпраці сусідніх народів. Показовим є приклад з історії українсько-польських відносин, що стосується Яна Щасного-Гербурта (1567–1616) – письменника, політичного діяча, дипломата. Він заснував школу у Фельштині (Львівська обл.), яка готувала студентів для західноєвропейських університетів, засновував і розбудовував монастирі різних конфесій, дбав про розквіт своєї малої батьківщини – Фельштина і Добромиля, тобто був господарем краю, а не колонізатором, бо лише господар думає про майбутнє. Важливо, наприклад, проаналізувати з курсантами слова Я. Щасного-Гербурта з його твору (1613 р.) “Розмисел про народ руський” про нехтування звичаєвим правом українського народу: “Просимо вас, будьте в нашій папистській вірі, бо вона безсумнівно одна, і добра, й певна, і має безпомильні докази. Але коли гвалтом хочуть вас до неї приневолити, здоров’я своє при вас (православних) і перед вами покладемо!”. Важливо донести до курсантів, що Я. Щасний-Гербурт не сприймав політичного лицемірства: “...коли з християнської милості хочуть їм показати ліпшу дорогу, нехай слухають Господа Бога нашого, котрий сам є дорогою, правдою й життям, але коли в Індії іспанець шукає золота, а у владичтвах руських шукають грошей, нехай не прикрашають те богомільністю”. Так Гербурт переживав, чи не “винищить тотальна полонізація й релігійна ворожнеча працьовитих бджіл”, тобто українців [5].

На цьому прикладі можна відійти від раціональної домінанти оцінки українсько-польських відносин, натомість використати в оповіді емоційно-експресивні оцінки – чи то подій, чи то персонажів з

минулого. Подібне переформатування усталеного історичного нарративу дозволяє “переписати” історію українсько-польських відносин, уникаючи надмірної конфронтації, а водночас включаючи в неї більше конструктивного та поєднавчого.

Така увага до “людського змісту” історії, виокремлення аксіологічної цінності історичного факту, події, явища, тенденцій суспільного розвитку дозволить вчити курсантів толерантно оцінювати події минулого. У такому випадку історичний досвід допомагатиме пізнати Іншого – світ людини минулого. Вивчення історії України та української культури допоможе курсантам “проникнутися” помислами, турботами і радощами людей певної доби, разом з ними зробити моральний вибір. На подібних прикладах курсанти вчитимуться бачити та розуміти складні взаємовпливи, зв’язки між різними культурами, розглядати світовий історичний процес як діалог. Це допоможе розширювати світогляд курсантів, формувати у них уміння “почути” голос Іншого в історичному та культурному просторі епох. Загалом такий зміст історичної освіти враховує базові ціннісні орієнтації, необхідні для належної соціально-комунікативної взаємодії майбутніх офіцерів-прикордонників. Це насамперед толерантність і терпимість, повага до Іншого, визнання його права на свою думку, трактування зустрічі з Іншим як дару.

Висновки. Сформованість готовності до соціально-комунікативної взаємодії у наш час обумовлює ефективність професійної діяльності й життєву успішність офіцера-прикордонника. Для формування в системі підготовки офіцерів-прикордонників їх готовності до соціально-комунікативної взаємодії важливе значення має урахування потенціалу гуманітарних наук, насамперед такої навчальної дисципліни, як “Історія України та української культури”. Вивчення цієї дисципліни забезпечує діалог між сучасним та минулим. У результаті такої діалогічної взаємодії майбутні офіцери-прикордонники можуть долучитися до системи вічних загальнолюдських цінностей, світобачень, норм, які в умовах сучасного буття допомагають побачити нові смисли та значення та краще налагодити професійну взаємодію. Значення гуманістичної складової загалом та історичної освіти зокрема

у системі професійної підготовки у наш час полягає у тому, що воно допомагає більш якісно підготувати молоде покоління до життя, до взаємодії з іншими людьми.

Перспективами подальших наукових розвідок є визначення особливостей соціально-комунікативної взаємодії офіцерів-прикордонників при виконанні завдань з охорони державного кордону.

Список використаної літератури

1. Ганаба С. О. Історична освіта у методологічному фокусі інтерсуб'єктивності : монографія / Світлана Ганаба. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – 152 с.
2. Грицак Я. Про Гедройця, етос Європи і Донбас [Електронний ресурс] / Я. Грицак. – Режим доступу : <https://zbruc.eu/node/32474>
3. Однороженко О. А. Звичайна схема української історії / О. А. Однороженко // Український тиждень. – 2009. – № 52 (113). – С. 52–54.
4. Однороженко О. Українська (руська) еліта доби Середньовіччя і раннього Модерну : структура та влада / О. Однороженко. – К. : Темпора, 2011. – 422 с.
5. Пагутяк Г. “Рани в серці Вітчизни”, або За що боровся Ян Щасний Гербурт [Електронний ресурс] / Г. Пагутяк. – Режим доступу : http://zaxid.net/news/showNews.do?rani_v_sertsi_vitchizni_abo_zh_shho_borovsya_yan_shhasniy_gerburt&objectId=1129924
6. Поле битви – Україна. Від “володарів степу” до кіборгів. Воєнна історія України від давнини до сьогодення / упоряд. К. Галушко. – Харків : Книжковий Клуб “Клуб Сімейного Дозвілля”, 2016. – 352 с.
7. Ситниченко Л. А. Першоджерела комунікативної філософії / Л. А. Ситниченко. – К. : Либідь, 1996. – 176 с.
8. Удод О. А. Історія в дзеркалі аксіології. Роль історичної науки і освіти у формуванні цінностей українського народу у 20–30-х роках / О. А. Удод. – К. : Генеза, 2000. – 292 с.
9. Яковенко Н. М. Концепція нового підручника [Електронний ресурс] / Н. М. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.polit.ru/science/2009/11/17/yakovenko.html>

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Діденко О. В.

Макогончук Н. В., Шумовецкая С. П. **Изучение истории в системе формирования готовности будущих офицеров-пограничников к социально-коммуникативному взаимодействию**

В статье авторы обращают внимание на важность для офицера-пограничника надлежащей готовности к социально-коммуникативному взаимодействию, так как он выполняет задачи профессиональной деятельности в условиях постоянного и непрерывного общения с другими людьми. Доказано, что большие возможности для формирования готовности офицера-пограничника к социально-коммуникативному взаимодействию имеют гуманитарные дисциплины. Основное внимание в статье обращается на потенциал такой учебной дисциплины, как “История Украины и украинской культуры”. Эта дисциплина, аккумулируя опыт предыдущих поколений, помогает курсантам определиться с мировоззренческими ориентирами, готовит к взвешенному, конструктивному решению общественных противоречий и конфликтов. Материал этой дисциплины помогает будущим офицерам-пограничникам осознать и принять идею многовариантности исторического развития общества и многообразия культур.

Ключевые слова: *офицер-пограничник, социально-коммуникативное взаимодействие, история, диалог, толерантность, профессиональная деятельность.*

Makohonchuk N., Shumovetska S. **Study of History in the System of Readiness Forming of the Future Border Guard Officers for Socio-communicative Interaction**

In this article the authors draw attention to the importance of a proper readiness of a border guard officer for socio-communicative interaction, as the specifics of the professional activity of border guard officers lie in constant and continuous communication with other people, in particular with the personnel of the border guard divisions, representatives of other law-enforcement authorities and self-governing authorities, residents of the border-zone.

The authors distinguish in the structure of readiness for socio-communicative interaction, first of all, the ability to establish an effective communication with other people, the ability to adhere to the moral requirements necessary for professional and personal life. For effective interaction with colleagues, the persons, who cross the state border at the border checkpoints or the residents of the border-zone, the border guard officer must know the moral values of a particular community, particularities of the establishment of adequate interpersonal relationships in different communicative situations and during the interaction with partners. In different communicative situations, the border guard must be able to build and transmit messages, to use the necessary tactics of behaviour in different communicative situations, to choose the means and methods of communication and to carry out socio-psychological management of communication in different communicative situations. In general, readiness for socio-communicative interaction allows the border guard officer, in accordance with his/her professional duties, to operate successfully in a professional environment and society.

N. Makohonchuk and S. Shumovetska see great opportunities for the readiness forming of the border guard officer for socio-communicative interaction in humanitarian disciplines, emphasizing that these disciplines draw attention to the person, its role in history and society, its internal nature; they help to orientate oneself in the world, in the meanings of what is happening. The potential of humanitarian disciplines regarding the formation of value orientations of future specialists and determination of relations between people, between man and the world is invaluable.

The article focuses on the potential of such discipline as “The History of Ukraine and Ukrainian Culture”. This discipline that accumulates the experience of previous generations helps young people to determine the world outlook orientations; it prepares them for a balanced, constructive settlement of social contradictions and conflicts. It puts to the minds of the future border guard officers an appropriate paradigm of spiritual values, a clear focus on the priorities of democracy and solid foundations of tolerant thinking. The material of this discipline helps the future border guard officers to understand and accept the idea of multi variance of historical development of society and diversity of cultures. As a result of dialogical interaction be-

tween present and future, young people join the system of eternal universal values, world outlooks, norms, which under the conditions of modern life help to see the new sense and meaning.

The authors emphasize the necessity of drawing attention to “human content” of history, highlighting the axiological value of the historical fact, event, phenomenon, which will allow to teach students to evaluate the events of the past tolerantly. In this case, historical experience will help to get to know Another Person – the world of a man of the past. The history of Ukraine and Ukrainian culture study will help cadets “to fill themselves” with the thoughts, concerns and joys of people of a certain age, to make a moral choice together with them. On such examples, students will learn to see and understand the complex inter influence and connections between different cultures and to consider the world historical process as a dialogue. This will facilitate the expansion of the world outlook of cadets, will form their ability to “hear” the voice of Another Person in the historical and cultural space of the epochs. In general, such content of historical education includes the basic value orientations, necessary for the proper socio-communicative interaction of the future border guard officers. These are, first of all, tolerance and latitude, respect for Another Person, recognition of his/her right to personal opinion, interpretation of the meeting with Another Person as a gift.

The authors draw a conclusion that the importance of the academic discipline “History of Ukraine and Ukrainian Culture” in the system of professional training of the border guard officers lies in help to prepare them for professional life and to establish interaction with other people more qualitatively, in order to carry out tasks on the protection of the state border effectively.

Keywords: *border guard officer, socio-communicative interaction, history, dialogue, tolerance, professional activity.*